

Gödselmedel i jordbruket

Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk

Gödselåret 2004 (1/7 2003-30/6 2004)

MI1002

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Miljövård.

A.2 Statistikområde

Gödselmedel och kalk.

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Statistiken produceras i samarbete med Statens Jordbruksverk (SJV).

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: SCB MR/MIT

Kontaktperson: Sven Strömberg

Telefon:08/5069 4745

Telefax:08/5069 4763

e-post: sven.stromberg@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB MR/MIT

Kontaktperson: Sven Strömberg

Telefon:08/5069 4745

Telefax:08/5069 4763

e-post: sven.stromberg@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område SFS 1992:888, 4 §.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring av primäruppgifter har skett sedan SCB tog över ansvaret för statistiken 1985.

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering finns gällande försäljningen av mineralgödselmedel.

A.10 Syfte och historik

Produkten ingår i den löpande statistiken över jordbrukets gödselmedelsanvändning. Regionala försäljningsuppgifter för mineralgödsel finns sedan 1950-talet. I mitten av 1980-talet övertog SCB statistikansvaret från Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Fr.o.m. 1991 produceras statistiken vid programmet för miljöstatistik.

Statistiken ska belysa den regionala försäljningen till jord- och trädgårdsbruket av kväve, fosfor och kalium i mineralgödselmedel och kontinuerligt följa utvecklingen. Fr.o.m. 1997 års undersökning ingår även uppgifter om försäljningen av svavel samt uppgifter om fosforgödselmedlens kadmiuminnehåll.

A.11 Statistikanvändning

Statistikens huvudanvändare är:

Jordbruksverket och Naturvårdsverket för att följa den regionala utvecklingen av mineralgödselansvändningen i stort samt för att följa upp riksdagsbeslut om reducerad kväve- och kadmiumtillförsel till åkermark.

Sveriges Lantbruksuniversitet och annan utbildning på jordbrukets område för undervisning och forskning.

Länsstyrelser och andra regionala organ för planering och rådgivning.

Miljöorganisationer och en intresserad allmänhet som värnar om miljön i vid bemärkelse.

A.12 Uppläggning och genomförande

Försäljningen av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruk är en totalundersökning. Producenter och importörer av mineralgödselmedel är skyldiga att till Riksskatteverket (RSV) betala särskilda miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll. SCB/SJV erhåller en förteckning från RSV över företag som betalt miljöavgifter. Samtliga dessa företag, ca 50 st., ingår i urvalet.

Uppgifterna insamlas via postenkät. Postenkäten sändes ut i mitten av november 2004 och skulle enligt anvisningarna insändas senast 13 december. Enkäten omfattar uppgifter om namn på gödselmedlet, medlets näringsinnehåll med avseende på kväve, fosfor, kalium och svavel samt genomsnittlig kadmiumhalt i fosforgödselmedlen. I 2004 års undersökning skulle även försäljningen av ekologiska gödselmedel redovisas. De försålda kvantiteterna, uttryckta i ton, av olika medel ska redovisas per län.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar planeras.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Syftet med statistiken är främst att redovisa den regionala försäljningen liksom förändringar över tiden. Sådan kunskap behövs bl.a. för uppföljning av uppsatta miljömål. Ur miljösynpunkt är förlusterna av kväve och fosfor av störst intresse. Även uppgift om tillförd mängd kadmium till åkermark är av intresse ur miljösynpunkt.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De statistiska målstorheter som statistiken avser att belysa är länsuppgifter för dels försålda kvantiteter i ton, dels försålda kvantiteter per hektar utnyttjad åker av de olika näringsämnen kväve, fosfor, kalium och svavel.

1.1.1 Objekt och population

Uppgiftslämnare till statistiken är tillverkare och importörer av mineralgödselmedel. Dessa är skyldiga att betala miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll till RSV. Samtliga företag som betalt miljöavgift ingår i urvalet. Deras antal är ca 50 stycken, varav ett fåtal större svarar för huvuddelen av leveranserna till jordbruket.

1.1.2 Variabler

Försålda mängder, i ton, till jord- och trädgårdsbruket av olika mineralgödselmedel samt näringsinnehåll avseende kväve, fosfor, kalium och svavel med fördelning på län.

1.1.3 Statistiska mått

Summor, ton, och genomsnitt, kg/ha utnyttjad åker, av olika näringsämnen. För kadmium endast mängd, kg, för riket.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistik redovisas för näringsämnen kväve, fosfor, kalium och svavel med fördelning på län, länsgrupper och riket.

1.1.5 Referenstider

Statistiken avser gödselår dvs. 1/7 2003 till 30/6 2004.

1.2 Fullständighet

Viss direktimport, vid sidan av den till RSV redovisade, förekommer. I *SOU 2003:9 Skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel?* uppskattas den illegala införseln till knappt fem procent av försäljningen. Enstaka mindre handlare kan vara ovilliga att lämna uppgifter. De fem största aktörerna på marknaden svara för över 95 procent av all försäljning.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten bedöms vara hög. Viss direktimport, vid sidan av den till RSV redovisade, förekommer. Om denna direktimport skulle öka försämras kvaliteten på statistiken.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

Ev. brister i RSV:s förteckning över producenter/importörer torde påverka statistikens kvalitet marginellt.

2.2.3 Mätning

Uppdelningen av försålda kvantiteter på län förorsakar vissa uppgiftslämnare

problem. Mineralgödselsförsäljningen sker i bland i flera led varför importören/producenten inte alltid vet var de olika partierna slutligen förbrukas. I viss utsträckning följer SCB upp stora leveranser genom att ta kontakt med regionala handlare.

2.2.4 Svarsbortfall

I enstaka fall lyckas SCB/SJV inte få kontakt med företag som betalat miljöavgift till RSV. Det rör sig då, i regel, om företag som bara marginellt påverkar statistiken.

2.2.5 Bearbetning

Efter granskning och dataregistrering av insamlade uppgifter omräknas uppgivna kvantiteter handelsvara till rena näringsämnen och summeras till län, länsgrupper och riket. Med hjälp av preliminära arealuppgifter från SJV *SM JO 10 SM 0402 (Jordbruksmarkens användning 2004 Preliminära uppgifter)* beräknas dessutom genomsnittlig gödselgiva av olika näringsämnen per hektar utnyttjad åker.

2.2.6 Modellantaganden

Inga.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Totalundersökning. Inga osäkerhetsmått redovisas.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig.

3.2 Framställningstid

ca 3 månader.

3.3 Punktlighet

Publiceringen sker enligt publiceringsplan för serien Sveriges officiella statistik. Vissa förseningar har förekommit under senare år främst beroende på problem med uppgiftsinsamlingen.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Undersökningen har genomförts på samma sätt under den period som SCB svarat för statistiken, dvs. fr.o.m. 1985, bortsett från ändring av gödselåret 1994.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Uppgifter om totalförbrukningen av olika näringsämnen från mineralgödselmedel redovisas på riksnivå för olika länder av FAO.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

SCB insamlar intermittent, genom jordbrukarintervjuer, uppgifter om den faktiska användningen av mineralgödselmedel i jordbruket. Denna undersökning genererar betydligt mer detaljerad statistik än försäljningsstatistiken. De två undersökningarna har givit något skiljaktiga resultat för försäljning resp. förbrukning under de år undersökningarna utförts parallellt. Försäljningen har i regel legat högre än den uppgivna förbrukningen. Till en del kan skillnaden förklaras av användningen av mineralgödselmedel utanför jordbruket. Detta förklarar dock ej hela avvikelserna.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultat från undersökningen publiceras i SM-serien MI 30 samt i ett gemensamt pressmeddelande från SCB och SJV. Uppgifter för 2003/04 finns i rapporten MI 30 SM 0501. Resultaten finns fr.o.m. 2000 års undersökning även utlagd på SCB:s hemsida på Internet www.scb.se. I Jordbruksstatistisk Årsbok och i samlingspublikationen *Naturmiljön i siffror* finns en sammanställning av resultaten från undersökningen.

5.2 Presentation

Framgår av SM:et.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i SM:et.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterial finns sparad sedan SCB tog över undersökningen 1985.

5.5 Upplysningstjänster

Kontaktperson på SCB finns angiven på SM-rapporten.

2005-03-21